

MAGYAR GYÁRIPAR

A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének lapja

LXIV. ÉVFOLYAM, 2024. 4. SZÁM

Elnökváltás az MGYOSZ-ban

Dr. Futó Pétert Lakatos Péter váltja

3. oldal

Éghajlatváltozás: veszélyben
a kulcsfontosságú nyersanyagok

14. oldal

Egymilliárd euró
a védelmi iparnak

17. oldal

Eljárás 20 légitársaság ellen
„zöldre festés” miatt

20. oldal

TARTALOM

FÓKUSZBAN

ELNÖKVÁLTÁS AZ MGYOSZ ÉLÉN: dr. Futó Pétert Lakatos Péter követte 3

Lakatos Péter: Az MGYOSZ-nak az egész gazdaságot érintő keretrendszerek kérdésében kell meghatározó hangnak lennie 4

Dr. Futó Péter: Ebben a 16 évben sűrítve benne volt egy egész gazdaságtörténeli korszak izgalma, szépsége, lehetősége 5

A XXVI. MGYOSZ közgyűlés képekben..... 7

AKTUÁLIS

Óvatos optimizmus, a korábbinál kicsit jobb kilátások, bizonytalan geopolitikai helyzet .. 10

NAGYÍTÁS

Veszélyben a kulcsfontosságú nyersanyagok, a szélsőséges időjárás nehezíti a zöld átmenetet 14

NIS2 visszaszámlálás: Június 30-ig kell az érintett vállalatoknak regisztrálniuk magukat 16

EURÓPAI UNIÓ

Az EU több mint 1 milliárd euróval támogat 54 védelmi ipari kezdeményezést..... 17

Európai vizsgálatok online szolgáltatóknál .. 18

Az Európai Bizottság előre be nem jelentett versenypolitikai ellenőrzéseket végzett egy kínai vállalat európai telephelyein..... 19

Eljárás indult 20 légitársaság ellen „zöldre festés” miatt..... 20

KÖNYVJELZŐ

A világűr meghódítása – új konfliktusok az égben 21

Kik, vagy mik irányítják a világot?..... 22

A MAGYAR GYÁRIPAR az MGYOSZ hivatalos havilapja

Kiadja a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége

Szerkesztőség:

1054 Budapest, Széchenyi rakpart 3.

Telefon: 06 (1) 474-2041

E-mail: mgyosz@mgyosz.hu

Internet: www.mgyosz.hu

Layout és képszerkesztés: Csávás Viktória

Címlapkép: Koji Melinda

Hirdetésfelvétel: klajko@mgyosz.hu

Telefon: 06 (1) 474-2041

ISSN: 1219-6193

Új vezetővel új jövő kezdődött el. Bonyolult, bizonytalan világgazdasági környezetben, ingatag geopolitikai háttérrel. Innen szép nyerni!

Ahogy a nagykönyvben meg van írva...

Tizenhat év után új elnöke lett a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének. Dr. Futó Péter ment – de tiszteletbeli elnökként maradt is –, Lakatos Péter jött. A váltás békésen, tervszerűen, jól előkészítetten zajlott. Ahogy a nagykönyvben meg van írva. Az utód már évek óta társelnökként részt vett a munkában, így nem érheti meglepetés. Az előd is tudta, ki jön utána, s azt is, hogy jó kezekbe kerül e nagymúltú munkaadói szervezet. Mindketten tisztelik a másikat, értékelik az eddig végzett munkát. Pedig nem volt könnyű az elmúlt 16 évben szinten tartani e szervezetet, s nem lesz könnyű ezután sem. Talán a gondok mások.

Nagy pénzügyi világválság, világlárvány, szomszédban háború. Közben pedig egy jó tízéves, virágzó időszak. Dr. Futó Péternek az MGYOSZ elnöki székében tényleg mindenkiből kijutott: jóból is, rosszból is. Nem véletlenül mondja a Magyar Gyáriparnak adott interjújában, hogy „ebben a 16 évben sűrítve benne volt egy egész gazdaságtörténeli korszak izgalma, szépsége, lehetősége... 62 éves voltam, amikor az MGYOSZ elnöke lettem. Lakatos Péter most ugyanennyi. Azt kívánom, hogy legyen neki is olyan tartalmas 16 éve az elnöki pozícióban, mint nekem volt, kevesebb gazdasági, természeti válsaggal, nemzetközi megrázkódtatással, több nyugalmas, építésre, alkotásra alkalmas évvel.” (6. oldal)

Úgy legyen, mondhatnánk, miközben világosan látszik, meglehetősen zaklatott időköt élünk. A nyugalmas, alkotásra alkalmas évek egyelőre hiányoznak. Van viszont izgalom, például arról, mekkora lesz idén a gazdasági növekedés? Kilábal-e magyar gazdaság a tavalyi recesszióból, legyűri a magas inflációt? Amig nagy a bizonytalanság – márpedig az van, világgazdasági-világkereskedelmi-geopolitikai feszültséggel megspékelve –, addig nehéz a távoli jövőt tervezni. Már az is nagy eredmény, hogy például az Európai Unióban 2024-ben 1,0% lesz a növekedés, 2025-ben 1,6%. A magyar GDP idén 2,4 százalékkal növekedhet, 2025-ben pedig 3,5 százalékkal. A tavalyi 0,7 százalékos recesszió után ez már biztató fejlemény. (10. oldal)

Vagyis az új elnök sem egy kényelmes, biztos sikert ígérő korszakban veszi át a stafétabotot. Talán világlárvány a következő években nem nehezíti a munkát, a nagyhatalmak közötti erőviszonyok átrendeződése azonban még okozhat meglepetést. Ukrajna még háborúban van, Izrael és a környező országok békés együttélése sem garantált, s akkor még nem beszéltünk a Kína és Tajvan közötti feszült viszonyról sem, mint ahogy Kína és az USA közötti kereskedelmi háborúról sem, ami bármikor eszkalálódhat, s elérheti az Európai Uniót is. Most éppen csendesek a frontok, de egy elnökváltás az USA-ban újra felizzíthatja a feszültségeket.

Ebben a bonyolult helyzetben veszi át az elnöki posztot Lakatos Péter. Miközben folytatja az előd munkáját, tiszteli a hagyományokat, változást is ígér: „Egy 100+ éves szervezetnek nem illik hirtelen egészen mást csinálnia. Ebből a szempontból életfilozófiától és világnézettől függetlenül konzervatívnak kell lenni. Amiben viszont mégis változásokat fognak érezni a külső és a belső szereplők, az a személyiségünk és vezetési stílusunk miatt lehet. Reményeim szerint proaktívabb, jó értelemben nyomulósabb, dinamikusabb szervezet leszünk.” (4. oldal)

Vagyis az MGYOSZ-ban új vezetővel új jövő kezdődött el. Bonyolult, bizonytalan világgazdasági környezetben, ingatag geopolitikai háttérrel. Innen szép nyerni!

ELNÖKVÁLTÁS AZ MGYOSZ ÉLÉN: dr. Futó Pétert Lakatos Péter követte

Tizenhat év után elnökváltás következett a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ) élén. Dr. Futó Péter Lakatos Péternek adta át a stafétabotot. A küldöttgyűlésen mindketten hangsúlyozták: a váltás a lehető legnagyobb egyetértésben, előkészítetten zajlott, már csak azért is, mert Lakatos Péter több éve az MGYOSZ társelnökeként dolgozott, közös döntések születtek, s nyílt titok volt, hogy egyszer ő lesz az utód. Május 15-én a XXVI. rendes közgyűlésen – melyen az elnökség is megújult – sor került a váltásra. Dr. Futó Pétert a közgyűlés tiszteletbeli elnöknek választotta. A főtitkár továbbra is Wimmer István.

Lakatos Péter: Az MGYOSZ-nak az egész gazdaságot érintő keretrendszerkérdésében kell meghatározó hangnak lennie

Magyar Gyáripar: Tizenhat év, azaz négy ciklus után köszönt le dr. Futó Péter, az MGYOSZ elnöki posztjáról, s egyhangúan Önt választották meg utódnak. Négy éve már társelnök, előtte pedig alelnökként idáig is aktívan részt vett a szervezet irányításában. Ilyen közös múlt után nehéz elképzelni, hogy egészen más lenne az MGYOSZ, mint volt idáig, azaz a folytonosság lesz a meghatározó. Vagy van, amiben egészen mást fog csinálni?

Lakatos Péter: Egy 100+ éves szervezetnek nem is illik hirtelen egészen mást csinálnia. Ebből a szempontból életfilozófiától és világnézettől függetlenül konzervatívnak kell lenni. Amiben viszont mégis változásokat fognak érezni a külső és a belső szereplők, az a személységünk és vezetési stílusunk miatt lehet. Reményeim szerint proaktívabb, jó értelemben nyomulósabb, dinamikusabb szervezet leszünk.

Az MGYOSZ múltjára jellemző, hogy az elnökök általában több cikluson keresztül maradnak vezetők, vagyis a munkaadók mint ha szeretnék az állandóságot. Milyen legyen a következő ciklusok Lakatos-korszaka az MGYOSZ életében?

LP: Nem szoktam hosszú távú „logisztikai jellegű” terveket szövögetni. Mindig vannak izgalmas feladatok. Ráadásul nem vagyok fiatal. Akkor lennék a legboldogabb, ha minél rövidebb idő után lenne a megújult és további perspektívákkal bíró szervezet olyan állapotban, hogy bármely percben átadhatom az utódomnak.

Legnagyobb munkaadói szervezetként elvileg jelentős lobbierővel rendelkezik ez a szövetség. A gyakorlatban azonban nem feltétlenül van így. Érzékeli ezt az ellentmondást?

LP: Az igazi úriember abból látszik, hogy nem látszik. Nem a sajtón keresztüli üzengetés egy ilyen szervezet feladata. Mint „generalista”, nem ágazati szervezet, ezért egyrészt az egész gazdaságot érintő keretrendszerkérdésében kell meghatározó hangnak lennie, másrészt a szabályozási környezet esetleges anomáliáiban kell a tagvállalatok és tag-

szervezetek érdekeit képviselni, figyelve arra, hogy ne egyes cégek, vagy egyes ágazatok partikuláris – esetleg más ágazatok érdekeivel ellentétes – céljait képviseljük összmunkaadói szervezatként. Az elmúlt években azt láttam, hogy minden olyan kérdésben, ami nem szigorúan a politikai tér és szándékok által meghatározott, az MGYOSZ felvetéseit a kormányzat érdemben megvizsgálta, és számos alkalommal a szabályozási környezeten változtatott, illetve a kialakításánál figyelembe vette az álláspontunkat. Magyarországon egy határozott politikai kormányzás zajlik, ezt figyelembe kell vennünk. Ha a politikai céloknak jelentős gazdasági deficitjét érezzük, megfelelő diszkrécióval jeleznünk kell a döntéshozóknak, hogy tisztában legyenek a mérleg másik serpenyőjében lévő súllyal is.

Mit tervez azért, hogy az MGYOSZ lobbierője növekedjen? Vagy nincs is erre szükség, mert a látszat ellenére azért eléri, amire a munkáltatóknak szükségük van?

LP: Az MGYOSZ véleményvezéri pozícióját, a kormányzati döntéseket befolyásoló képességét a szakmai- szellemi teljesítménye, és azon vállalatok és vállalatvezetők respektu-

sa határozza meg, akik nyilvánosan a brand mögé állnak. A lobbierő szó értelmetlenül és szükségtelenül negatív, mert zsigerből az ellenérdekekre (amik természetesen mindig lehetnek) és nem konstruktív együtt gondolkodásra reflektál.

Melyek azok a területek, ahol az MGYOSZ-t erősíteni szeretné?

LP: Csak néhány meghatározó területet emelnék ki:

- A tagság létszámának növelése, ezen belül a hazánkban jelenlévő, és a gazdaságunkba integrálódott nemzetközi cégek bevonása szervezetünkbe. Fontos, hogy a hazai tulajdonú cégek és a külföldi befektetők együtt építsék az ország sikeres jövőjét, kölcsönös respektussal.
- Legyen minél több olyan „termékünk”, mint a pl. a szakképzés esetén is volt, ahol mindenki számára világos, hogy az MGYOSZ erőforrásokat és szakértelmet fektetett egy fontos téma, probléma megértésére, és konstruktív és realista javaslatokat tud tenni, ami minden érdekelt fél érdekeit figyelembe veszi. Elkezdünk dolgozni egy olyan anyagon, ami az elmúlt 35 év külföldi befektetéseinek a gazdasági hatásait értékeli olyan paraméterekkel, amelyek objektívek és mérhetőek, és tükrözik a hosszú távú gazdasági hatást. Ez segíthet a kormánzatnak is a jövőbeni befektetések előzetes értékelésében, és a kritériumok transzparens megfogalmazásában.
- Szorosabb együttműködés és nagyobb transzparencia a tagszervezetekkel. Ne konkurenciát lássunk egymásban.
- Szeretnék egy operatívabban működő szűkebb csapatot az elnökségre építve (de nem feltétlenül kizárólagosan), amelynek

tagjai rendszeresen találkoznak, és készek arra, hogy hasznos idejük egy érdemi részét (mondjuk minimum 10%-át) a Szövetség oldalán áldozzák fel. Ez jelenti a nemzetközi jelenlétet (pl. BusinessEurope és bizottságai), a tagszervezést, „MGYOSZ-termékek” kidolgozását és hazai képviseletét. Eddigi karrieremben mindig egyenrangú társakkal vezettem, és ez a családomra is igaz. Ha itt formailag nem is így alakult, tartalmában ezen az úton szeretnék maradni.

Nehéz időket él át most a magyar gazdaság: elfutó költségvetési hiány, a tervezettnél kisebb gazdasági növekedés, valószínűleg nagyobb infláció, és mindez egy bizonytalan nemzetközi környezetben. Fontosnak tartaná, hogy a magyar kormány ilyen helyzetben folyamatosan konzultáljon a nagy munkaadói szervezetekkel? Lát erre esélyt?

LP: A konzultációnak ezer formája van, némelyik ma is működik. Ahogy mindent, a kormányzatot is emberek irányítják, a színpad folyamatosan változik, és mindenkit más platformon, más stílusban, és persze más mélységben lehet elérni. A konzultáció rendszerességét és mélységét amúgy sem a konjunktúra határozza meg, ezt már megtanulhattuk

Milyennek szeretné látni az MGYOSZ-t, 4, 8, 12.... év múlva, azaz milyen eredménye legyen a Lakatos-korszaknak?

LP: Nem kell Lakatos-korszak, sikeres időszaknak kell lenniük a 2020-as éveknek. Alapot kell adni és példát mutatni, hogy a korszakoknak nem nevekhez kell kapcsolódniuk, hanem egyszerűen név nélkül úgy emlékezzenek erre a periódusra, mint az egyik „fénykorra”. Ha ezt elérem, az már több mint elég.

AZ MGYOSZ ÚJ ELNÖKSÉGE

Elnök: Lakatos Péter
Társelnök: Felcsuti Zsolt
Tiszteletbeli elnök: dr. Futó Péter

Alelnökök:
Bencs Attila, Gál Pál Zoltán, dr. Gordos Péter, Horváth Miklós, Kelemen Gábor, Koji László, dr. Orosz Csaba, Rév András, dr. Rolek Ferenc, Tibor Dávid, dr. Vértés András, Wolf László

Tagok:
dr. Kondor János, Mehrli Péter, Radványi László, Rudas László, Söpkéz Sándor, Szirmák Botond, Vadász Zoltán

Dr. Futó Péter: Ebben a 16 évben sűrítve benne volt egy egész gazdaságtörténeti korszak izgalma, szépsége, lehetősége

Magyar Gyáripar: Milyen volt az elmúlt 16 év az MGYOSZ élén?

Dr. Futó Péter: Izgalmas. Minden volt benne, jó is, rossz is. Éppen a nagy pénzügyi világválságot megelőzően 2008 tavaszán választottak elnökké. Minden eddiginél jobban kellett küzdenünk azért, hogy kevesebb tagvállalatunk menjen csődbe. Azután egy

több mint 10 éves prosperáló időszak következett, amit 2020-ban a Covid-járvány kitörése drasztikusan megállított. Ágazatok dőltek be – Magyarországon például az idegenforgalom volt az egyik nagy áldozat –, de az egész gazdaság megsínylette a járványt. Erőteljesen lobbiztunk azért, hogy a kormányzat ne hagyja sorsára e természeti

csapás miatt bajba került cégeket. Ekkor terjedt el igazán a home office, azaz az otthoni munka, meg a távmunka, és sok egyéb alternatív megoldás, melyek gyökeresen átalakította a munka világát. A járvány elmúltával már nem lehetett visszatérni a korábbi, megszokott munkarendbe: maradtak az alternatív munkavégzési megoldások, és vele a vita is, hogy mennyiben hatékonyak ezek a formák. S ami még lényeges változás volt ezen időszakban: korábban mindig bőségesen rendelkezésre állt munkaerő – igaz, a minőséggel, képzettséggel már voltak gondok –, az utóbbi években viszont e téren is megtapasztaltuk a hiányt. Ez pedig erőteljesen felfelé hajtotta a béreket. 2022-ben jött az ukrán háború, s vele a feszült nemzetközi helyzet – hogy a világgazdaság bizonytalan kilátásairól most ne is beszéljek –, Szóval: ebben a 16 évben sűrítve benne volt egy egész gazdaságtörténeti korszak izgalma, szépsége, lehetősége.

Milyen MGYOSZ-t ad át utódjának?

FP: Egy jól szervezett szövetséget, amely aktívan védi a munkaadók érdekeit, így a több tucatnyi tagszervezetünk tagjainak szempontjait érvényesítve dolgozunk a gazdaság jobbításán. Az MGYOSZ egy olyan szövetség, amely együttműködésre, párbeszédre törekszik, amelynek fontos az Európai Unió. A BusinessEurope tagjaként aktív kapcsolatokat ápolunk az európai munkaadókkal, a gazdaságban is megőrizve az európai értékeket. Nemzetközi pályázatokon veszünk részt, amelyekben sokszor több ország munkaadói szervezetének képviselőivel dolgozunk a közös, mindenkinek előnyös projekteken. Tehát él, dolgozik ez a szervezet, és egy új vezetővel most még nagyobb lendületet vehet.

Mire büszke az elmúlt 16 évből?

FP: Leginkább arra, hogy minden nehézség ellenére továbbra is a legnagyobb munkaadói szervezet maradtunk – mintegy 6 ezer közvetlen és közvetett munkavállalóval –, számolni kell velünk, oda kell figyelni véleményünkre. Bár a politikától mindig függetlenek vagyunk – ezt az alapszabályunk is rögzíti –, de a mindenkorai kormányval és az önkormányzatokkal mindig lojálisak voltunk. Ez persze, nem zárja ki – sőt, feltételezi –, hogy a gazdaságra vonatkozó véleményünket nem rejtettük véka alá – legyen az sokszor nagyon kritikus is. Jó ideje mondjuk, hogy a prosperáló gazdaság alapja a képzett, egészséges munkaerő, eh-

hez pedig már az alapoknál jó oktatást kell kapnia mindenkinek. Pár éve egy komplex szakképzési reformkonceptiót készítettünk Gablini Gábor alelnökünk vezetésével. Munkatársaink bejárták az országot, szinte mindenkit meghallgattak, aki ezen a területen a képzésben meghatározó, rögzítették a vállalati igényeket, tanulmányozták a sikeres nemzetközi tapasztalatokat. Így készítették el a mindenre kiterjedő feltáró, s átfogó fejlesztési javaslatukat.

Tizenhat év után egy távozás akár fájdalmas is lehet...

FP: Lehet, de nem az. Eljött az ideje a váltásnak. Én sose voltam hatalommániás, nem baj, ha ezentúl is Péternek és nem elnök úrnak szólítanak. Ráadásul az utódom egy okos ember, akivel sok éve együtt dolgozom, egy ideje már ő volt az MGYOSZ egyik társelnöke.

Mit kíván az utódjának?

FP: 62 éves voltam, amikor az MGYOSZ elnöke lettem. Lakatos Péter most ugyanennyi. Azt kívánom, hogy legyen neki is olyan tartalmas 16 éve az elnöki pozícióban, mint nekem volt, kevesebb gazdasági, természeti válsággal, nemzetközi megrázkódtatással, több nyugalmas, építésre, alkotásra alkalmas évvel. És közben ő is találja meg majd az utódját, hogy a következő váltás hasonlóan békés, egymást támogató legyen, ahogyan ez most lezajlott. Ez jót tesz az MGYOSZ-nak, és jó a váltás résztvevőinek is.

A XXVI. MGYOSZ közgyűlés képekben

Lakatos Péter,
az új elnök
„székfoglaló”
beszéde

A jelölőbizottság elnöke, Böröcz Lajos beszámoló a jelölésekről

Rolek Ferenc, dr. Futó Péter és Wimmer István

Lakatos Péter,
dr. Rolek Ferenc,
dr. Futó Péter
–
A munka megkezdődött

FÓKUSZBAN

Wimmer
István
főtitkár
beszámolója

Koji László az építőipar lejtmenetéről
és reményeiről

Horváth Miklós a külgazdaságról,
az európai gondokról

Rolek Ferenc vezeti a küldöttgyűlést

Tisztújítás,
gyönyörű
környezetben,
a Gerbeaudban

Gál Pál Zoltán a turizmus lendületéről

Kelemen Géza az új feladatokról

Gablini Gábor az autópiacon kilátásairól

Szavazás – teljes az egyetértés

Óvatos optimizmus, a korábbinál kicsit jobb kilátások, bizonytalan geopolitikai helyzet

Egy dologban megegyeznek az előrejelzések: kicsit jobb lesz a világ-gazdaság – benne az európai is –, mint amit év elején vártak, de azért nagy meglepetés nem várható: a geopolitikai kockázatok mellett csak szolid javulás várható. Az alábbiakban ezek a prognózisok olvashatók.

Európai Bizottság: fokozatos bővülés, magas geopolitikai kockázattal

Az Európai Bizottság tavaszi előrejelzése szerint az uniós GDP növekedési üteme 2024-ben 1,0%, az euróövezeté pedig 0,8% lesz, majd 2025-ben 1,6%-ra, illetve 1,4%-ra gyorsul. Az uniós HICP-infláció a 2023. évi 6,4 %-ról 2024-ben várhatóan 2,7 %-ra, 2025-ben pedig 2,2 %-ra esik. Az euróövezetben az infláció a 2023. évi 5,4% után 2024-ben várhatóan 2,5%-ra, 2025-ben pedig 2,1%-ra mérséklődik.

A MAGÁNFOGYASZTÁS GYORSULÁSA BEINDÍTJA A NÖVEKEDÉST

Az Eurostat előzetes gyorsbecslése szerint 2024 első negyedében a GDP az EU-ban és az euróövezetben is 0,3%-kal nőtt. E minden tagállamra kiterjedő általános bővüléssel a jelek szerint véget ért a gazdaság 2022 utolsó negyedéve óta tartó stagnálása.

A gazdasági aktivitás idei és jövő évi növekedése jórészt várhatóan a magánfogyasztás folyamatos bővülésén fog alapulni, mivel a reálbérek és a foglalkoztatás folyamatos növekedése tartósan növeli a rendelkezésre álló

reáljövedelmet. Az erős megtakarítási hajlandóság azonban részben továbbra is visszafogja a magánfogyasztást.

A beruházások növekedése ugyanakkor mérséklődni látszik, és a hullámvölgyben lévő lakásépítés miatt várhatóan csak apránként fog élénkülni. A hitelfeltételek az előrejelzés távlatában javulni fognak, a piacok azonban a téli helyzethez képest a kamatlábak valamelyest fokozatosabb csökkenésére számítanak.

A reziliens globális gazdasági környezetben a kereskedelem élénkülése várható, ami támogatni fogja az uniós exportot. Az uniós belföldi kereslet újbóli fellendülésével azonban az import is felgyorsul, jórészt ellensúlyozva az export növekedésjavító hatását.

TOVÁBB CSÖKKEN AZ INFLÁCIÓ

Az euróövezeti HICP-infláció erőteljesen visszaesett a 2022 októberi 10,6%-os (éves szinten számított) csúcsponttól, idén áprilisban pedig kétéves mélypontot, 2,4%-ot ért el a becslések szerint.

AZ EU-ELŐREJELZÉS MÓDSZERTANA

Ez az előrejelzés az árfolyamokkal, kamatlábakkal és nyersanyagárakkal kapcsolatos, az április 25-i állapot szerinti technikai feltételezéseken alapul. Minden más beérkező adat tekintetében – ideértve a kormányzati szakpolitikákra vonatkozó feltételezéseket – az előrejelzés az április 30-ig rendelkezésre álló információkon alapul. Az előrejelzés csak a bejelentett és megfelelően részletezett új szakpolitikai intézkedéseket veszi figyelembe, egyébként a politika változatlanágát feltételezi.

Az infláció várhatóan tovább csökken, és az idei év első hónapjaiban mért, vártnál alacsonyabb értéke alapján az inflációs célkitűzés 2025-ben még annál is korábban megvalósulhat, mint ahogy azt a téli időközi előrejelzés előrevetítette. A dezinflációt az előrejelzés szerint főként a nem energiai jellegű termékek és az élelmiszerek árának alakulása fogja segíteni, miközben az energiainfláció várhatóan erősödik, a szolgáltatások inflációja pedig csak fokozatosan, a bérnyomással együtt mérséklődik. Az infláció az EU egészét tekintve várhatóan hasonló pályát követ majd, bár némileg magasabb szinten.

A MUNKAERŐPIAC TOVÁBBRA IS ERŐS, BÁR NÖVEKEDÉSE SZERÉNY

Az uniós gazdaság 2023-ban a lassuló aktivitás ellenére több mint kétmillió munkahelyet teremtett, és így a 20–64 évesek aktivitási és foglalkoztatási rátája az év utolsó negyedében rekordot döntve 80,1%-ra, illetve 75,5%-ra nőtt. Számos uniós munkaerőpiac továbbra is feszes. Az uniós munkanélküliségi ráta márciusban rekordalacsony, 6,0%-os volt. A munkaerőpiac jó teljesítménye az erős – többek között a migrációnak köszönhetően bővülő – munkaerő-kínálatra és a munkaerő-keresletre egyaránt visszavezethető.

A foglalkoztatás növekedése idén várhatóan 0,6% lesz az EU-ban, majd 2025-ben 0,4%-ra mérséklődik. A történelmi alacsony szinten lévő uniós munkanélküliségi ráta várhatóan e szint körül marad.

A nominális bérek növekedése a 2023. évi 5,8%-os csúcstérteket követően a dezinflációs várakozások hatására lassulni kezdett az EU-ban, és várhatóan a továbbiakban is lassulni fog.

A RENDKÍVÜLI ENERGIATÁMOGATÁSI INTÉZKEDÉSEK KIVEZETÉSÉVEL VÁRHATÓAN CSÖKKENNI FOG A TAGÁLLAMOK KÖLTSÉGVETÉSI HIÁNYA

Az uniós tagállamok költségvetési hiányának csökkenő tendenciája a 2021. és 2022. évi jelentős eredményeket követően 2023-ban megállt, mivel lassult a gazdasági aktivitás. Az előrejelzések szerint – különösen az energiatámogatási intézkedések fokozatos kivezetésének köszönhetően – 2024-ben és 2025-ben (3,0 és 2,9%-kal) helyre fog állni a csökkenő tendencia.

A magasabb adósságszolgálati költségek és az alacsonyabb nominális GDP-növekedés mellett a GDP-arányos államadósság idén várhatóan 82,9%-on stabilizálódik az EU-ban, majd 2025-ben mintegy 0,4 százalékponttal emelkedik.

A GEOPOLITIKAI FESZÜLTSEGEK NÖVELIK A BIZONYTALANSÁGOT

Az elmúlt hónapokban tovább fokozódott a bizonytalanság, és nőtték a gazdasági kilátások lefelé mutató kockázatai, ami főként Oroszország Ukrajna elleni elhúzódó agressziós háborújának alakulására és a közel-keleti konfliktusra vezethető vissza. Az általános geopolitikai feszültségek továbbra is kockázatot jelentenek. Ezenkívül az egyesült államokbeli infláció tartóssága az USA-ban és azon kívül is azt eredményezheti, hogy a döntéshozók kívánnak a kamatlábcsökkentésekkel, szigorítva a globális pénzügyi feltételeket.

Az uniós környezetben az infláció csökkenése lassabb lehet a vártnál, ami a központi bankokat a kamatlábcsökkentések kapcsán kivárára ösztönözheti, amíg stabilá nem válik a szolgáltatások inflációjának csökkenő tendenciája. Emellett az is előfordulhat, hogy egyes tagállamok 2025-ben további költségvetési konszolidációs intézkedéseket fognak elfogadni (ami ebben az előrejelzésben nem játszik szerepet), ami befolyásolhatja a jövő évi gazdasági növekedést. Ugyanakkor arra is van esély, hogy a megtakarítási hajlandóság csökkenése ösztönözni fogja a fogyasztás növekedését, és a lakásépítési beruházások is gyorsabban helyreállhatnak a vártnál. A kilátásokat egyre nagyobb mértékben befolyásolják az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok – olvasható az EB magyarországi képviselte honlapján.

MAGYARORSZÁG: JAVULÓ KILÁTÁSOK

Az Európai Bizottság tavaszi gazdasági előrejelzése Magyarországgal kapcsolatban azt írta: az ország GDP-je a magas infláció és a magas kamatlábak, valamint a gyengébb külső kereslet miatt csökkenést mutatott 2023-ban. Fokozatos fellendülés várható azonban, ahogy a háztartások vásárlóereje emelkedik és a finanszírozási feltételek javulnak – ismerteti az MTI.

A gazdasági aktivitás 2024 első negyedében lendületet vett, a GDP becslések szerint negyedéves összevetésben 0,8 százalékkal nőtt. Az előrejelzés szerint a magyar GDP növekedése idén 2,4 százalékot ér el, 2025-ben pedig 3,5 százalékot.

Ahogy a gazdasági fellendülés felgyorsul, a munkaórák száma és a foglalkoztatás is emelkedni fog, ami 2025-re 4 százalékra csökkenti majd a munkanélküliségi rátát. A növekvő munkaerő-kereslet mellett a reálbérek 2024-ben és 2025-ben dinamikusabban emelkednek. A nominális bérek növekedése 2025-ben enyhül, amint a 2023. decemberi 15 százalékos minimálbér-emelés hatása elmúlik – jegyezték meg.

ÉVENTE KÉTSZER KETTŐ

Az Európai Bizottság minden évben két átfogó (tavaszi és őszi) előrejelzést, valamint két időközi (téli és nyári) előrejelzést tesz közzé. A két átfogó előrejelzés gazdasági mutatók széles körét vizsgálja az összes uniós tagállam, a tagjelölt országok, az EFTA-országok és más jelentős fejlett és feltörekvő piacgazdaságok tekintetében. Az időközi előrejelzések az aktuális év és a következő év éves és negyedéves GDP-jére és inflációjára terjednek ki, és országspecifikus, valamint uniós és euróövezeti szinten összesített adatokat tartalmaznak.

EBRD: GYORSULÓ NÖVEKEDÉS AZ EU-RÓPAI FELTÖREKVŐ TÉRSÉGBEN

Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) Magyarországon az idén a közép-európai és balti EU-gazdaságok átlagával megegyező, jövőre az országcsoporthoz átlagánál gyorsabb gazdasági növekedést vár. A közép- és kelet-európai gazdaságok, valamint az egykori szovjet térség átalakulásának támogatására 1991-ben életre hívott londoni pénzintézet a kilenc közép-európai és balti EU-gazdaságban – Magyarországon, Csehországban, Szlovákiában, Lengyelországban, Szlovéniában, Horvátországban, Lettországon, Litvánia-ban és Észtországban – 2024-re átlagosan 2,2 százalékos, 2025-re 3,1 százalékos gazdasági növekedéssel számol. Az EBRD várakozása szerint a csoporton belül a magyar hazai össztermék (GDP) az idén 2,2 százalékkal, jövőre 3,5 százalékkal bővül. A délkelet-európai EU-térség gazdasági közül Romániában az idén 3,2 százalékos, jövőre 3,4 százalékos, Bulgáriában 2,6, illetve 3 százalékos GDP-növekedést prognosztizál a londoni pénzintézet. Ukrajnában az EBRD szerint 2024 egészében 3, 2025-ben 6 százalékos gazdasági növekedés várható. A bank kiemeli, hogy az ukrán hazai össztermék 2022-ben, az Oroszország által indított háború első évében 29,1 százalékkal zuhant, de tavaly már 5,3 százalékkal nőtt.

A háztartások vásárlóerejének javulásával és a finanszírozási feltételek enyhülésével fokozatos fellendülés várható. A beruházásokat 2024-ben a költségvetési konszolidációs erőfeszítések és a kereskedelmi ingatlanok túlzott kapacitása viszza fogja tartani. Az exportot a globális kereslet élénkülése és a folyamatban lévő a külföldi működőtőke-befektetésű (FDI) projektek erősítik. A növekvő belső kereslet várhatóan fellendíti az importot, és a folyó fizetési mérleg egyenlege a

2023-as kismértékű többletről 2025-re a GDP 1,4 százalékát kitevő hiányra állítja vissza.

A HICP-infláció a 2023-as 17 százalékról 2024-re 4,1 százalékra, 2025-ben pedig 3,7 százalékra csökken Magyarországon. A 2023-as jelentős romlást követően az államháztartási hiány az előrejelzések szerint továbbra is magas marad. A GDP-arányos államadósság az idén várhatóan enyhén emelkedik – áll az uniós bizottság tavaszi gazdasági előrejelzésében.

OECD: javított globális növekedési prognózisán

Javított kiséi idei és jövő évi globális növekedési előrejelzésén a párizsi székhelyű Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, az OECD a mostani prognózisában az előző, februári keltezésű becsléséhez képest.

Az OECD honlapján publikált dokumentum szerint a globális GDP-növekedés a 2023-as 3,1 százalék után az idén is 3,1 százalék lesz, majd 2025-ben kismértékben javul, 3,2 százalékra emelkedik olyan hátráltató geopolitikai tényezők ellenére is, mint az orosz-ukrán háború, a közel-keleti eszkaláció és a szigorodó pénzügyi környezet. Februári prognózisában az OECD az idei globális növekedési ütemet 2,9 százalékra, a 2025-öst 3,0 százalékra tette- ismerteti az MTI a jelentést.

A G20-ak növekedési rátája 2025-ben is 3,1 százalék marad, a globális növekedés súlypontja a feltörekvő régiókra tolódik el. Magyarország idei növekedését 2,1 százalékra, jövőre pedig 2,8 százalékra teszi az OECD.

A legnagyobb növekedési ütemet India éri el, 6,6 százalékosat az idén és jövőre egyaránt. A második helyen a rangsorban Indonézia áll az idén 5,1 százalékos, jövőre 5,2 százalékos GDP-növekedéssel. A harmadik helyen álló Kína gazdasága az idén 4,9 százalékkal, 2025-ben 4,5 százalékkal növekszik. A februári prognózisban az indiai növekedés 6,2 és 6,5 százalék volt, az indonéziai 5,1 és 5,2 százalék, a kínai pedig 4,7 és 4,2 százalék.

Az Egyesült Államok GDP-növekedése az idei 2,6 százalékról jövőre 1,8 százalékra csökken. Az euróövezetben az idén 0,7 százalékos, 2025-ben 1,5 százalékos növekedés várható. Németország bruttó hazai terméke az idén 0,2 százalékkal, 2025-ben pedig 1,1 százalékkal növekedhet. A februári prognózisban az Egyesült Államok idei növekedési ütemét 2,1 százalékra, a jövő évit 1,7 százalékra tette. Az euróövezeti 0,6 és 1,3 százalék volt, a német pedig 0,3 és 1,1 százalék.

A legtöbb fejlett gazdaságban az idén viszonylag gyors ütemben csökkent az inflációs ráta, köszönhetően a restriktív monetáris politikának, az energiaárak csökkenésének és az ellátási láncra nehezedő nyomás enyhülésének.

Az élelmiszerár-infláció szintén meredeken csökkent a legtöbb országban, mivel a kulcsfontosságú termények, például a búza és a kukorica jó terméseredményei miatt az árak gyorsan csökkentek az ukrajnai háború kitörése után elért csúcspontokról. Az árcsökkenés azonban elsősorban az árucikkekre vonatkozik, míg a szolgáltatások terén az árszint a legtöbb országban jóval a pandémia előtti szint felett jár.

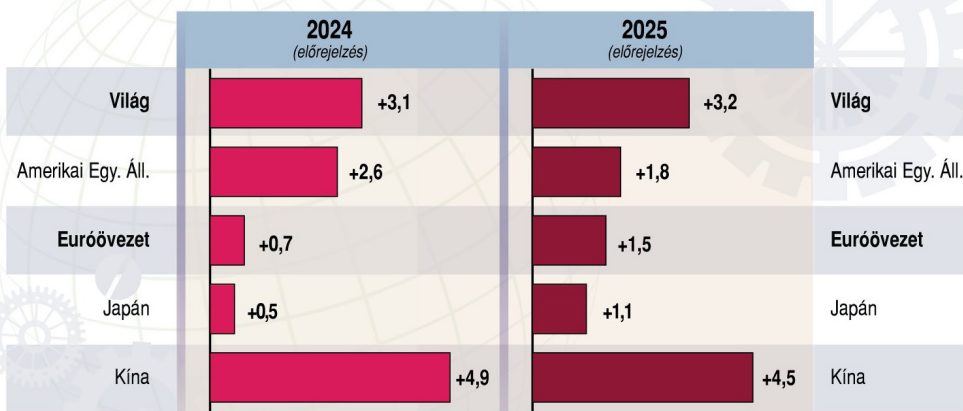
Az OECD szerint az inflációs nyomás féken tartása érdekében folytatni kell a szigorú monetáris politikát. Az inflációs nyomás enyhülése mellett azonban ezzel együtt is lehetőség nyílt a kamatlábak csökkentésére, a monetáris politikának azonban még tartósan korlátozósnak kell maradnia. Az irányadó kamatlábak csökkentésének üteme és mértéke a makrogazdasági mutatók alakulásától függ és ennek függvényében országonként eltérő lehet.

Az OECD várakozásai szerint a GDP-arányos államadósság számos országban tovább emelkedik. A kormányok növekvő költségvetési terhekkel néznek szembe az adósságszolgálat emelkedő költségei, valamint az éghajlatvédelmi és honvédelmi beruházások növekedése miatt. A párizsi intézet szerint ezért a kormányoknak kiadáscsökkentő és bevételnövelő koncepciók kidolgozására ajánlott törekedniük.

Emellett törekedni kell a hosszú távú növekedést és az életszínvonal javulását megalapozó strukturális reformok bevezetésére is. Többek között a beruházásokat fellendítő erőteljesebb politikai fellépéssel, az innováció, a technológia fejlődés és a termelékenység növelésének ösztönzésével.

OECD – globális gazdasági kilátások (2024–2025)

(gazdasági növekedés, 2024. májusi előrejelzés, százalék)

Az OECD prognózisa szerint Magyarországon az alacsonyabb infláció és kamatlábak várhatóan támogatják a magánfogyasztást és a beruházásokat. A nemzetközi kereskedelemmel és a globális nyersanyagárrakkal kapcsolatos kockázatok mellett a magyar gazdaságot érintő fő bizonytalansági tényező a költségvetési konszolidáció ütemében és az uniós források folyósításáról szóló tárgyalások kimenetelében jelölte meg az OECD- írja az MTI.

ENSZ: A VÁRTÁL JOBB KILÁTÁSOK A VILÁGGAZDASÁGBAN

Javultak a globális gazdasági kilátások az Egyesült Államok és a nagy feltörekvő gazdaságok erős teljesítményének köszönhetően, bár a sebezhetőség továbbra is fennáll az ENSZ január közepén kiadott jelentésének évközi frissítése szerint.

Az ENSZ Gazdasági és Szociális Ügyek Főosztálya legfrissebb kalkulációja alapján a világ-gazdaság 2024-ben várhatóan 2,7 százalékkal, 2025-ben pedig 2,8 százalékkal fog bővülni. A januári jelentés 2024-re 2,4 százalékos, 2025-re pedig 2,7 százalékos globális növekedést jósolt. A felfelé irányuló módosítások elsősorban az Egyesült Államok és több nagy feltörekvő gazdaság, nevezetesen Brazília, India és Oroszország jobb kilátásait tükrözik.

Az amerikai gazdaság kilátásai a tartósan magas kamatlábak mellett is bizakodásra adnak okot. Az Egyesült Államokra vonatkozó legfrissebb előrejelzés 2024-re 2,3 százalékos növekedést jelez a januári 1,4 százalékos előrejelzés helyett. A többi fejlett gazdaságot felülmúlva az amerikai gazdaság 2025-ben várhatóan 1,7 százalékkal nő. Bár a fejlett gazdaságok gazdasági kilátásait 2024-re 1,3 százalékról 1,6 százalékra javították, az Európai Unió növekedését 1,2 százalékról 1,0 százalékra csökkentették.

Kína kilátásai kismértékben javultak, a növekedés 2024-ben várhatóan 4,8 százalékos lesz, szemben a 2024. januári előrejelzésben szereplő 4,7 százalékkal. India gazdasága 2024-ben várhatóan 6,9 százalékkal fog növekedni, ami 0,7 százalékponttal magasabb a januári előrejelzésnél. Oroszországban az ukrajnai háború ellenére 2,7 százalékos lesz a növekedés, ez jóval magasabb a januári 1,3 százalékos előrejelzésnél. Brazília, egy másik jelentős feltörekvő piac, várhatóan 2,1 százalékkal nő, ami fél százalékponttal magasabb a januári előrejelzésnél. A világ más nagy gazdaságai közül Japán növekedésére vonatkozó előrejelzés változatlanul 1,2 százalékos marad. Nagy-Britannia gazdasága, amely továbbra is az alacsony növekedési tartományban tartózkodik, 0,4 százalék helyett 0,8 százalékos növekedést érhet el.

Afrika és Nyugat-Ázsia növekedési kilátásai romlottak. Afrika növekedési ütemét 3,5 százalékról 3,3 százalékra módosította a jelentés. Nyugat-Ázsiában pedig a növekedés 2,9 százalék helyett 2,7 százalék lehet. A fejlődő gazdaságok összességében 4,0 százalék helyett 4,1 százalékkal nőnek 2024-ben az ENSZ prognózisa szerint. A legkevésbé fejlett országok esetében viszont a növekedés 4,8 százalékosra csökkent a januárban jósolt 5,0 százalékról.

Az áruk és szolgáltatások globális kereskedelme 2024-ben várhatóan 3,2 százalékkal nő, szemben a januári 2,4 százalékos előrejelzéssel. A jelentés szerint a következő években a globális növekedés átlagosan várhatóan a 2010-2019 közötti 3,2 százalékos átlag alatt marad – idézi az MTI a jelentést.

<https://desapublications.un.org/publications/world-economic-situation-and-prospects-mid-2024>

KONVERGENCIA PROGRAM: A MAGYAR GAZDASÁG TARTÓ SAN MAGAS ÜTEMBEN NÖVEKEDHET A KÖVETKEZŐ ÉVEKBEN

A magyar kormány fokozatosan csökkenti a költségvetési hiányt és az államadósságot a következő években, miközben a magyar gazdaság az egyik legnagyobb növekedést érheti el az Európai Unióban – áll a Pénzügyminisztérium (PM) által az Európai Bizottságnak megküldött Konvergencia Programban. Az előrejelzés erősödő foglalkoztatást, javuló munkanélküliségi rátát, növekvő béreket és csökkenő inflációt mutat a következő évekre. A program 2024-ben 2,5 százalékos, míg 2025-ben 4,1 százalékos növekedést valószínűsít, ezt követően a magyar gazdaság éves szinten 4 százalék körüli mértékben bővíthet. A kormány céljainak megfelelően, a gazdaság fellendülésével a munkaerő iránti kereslet tovább élénkülhet, így a foglalkoztatottak száma továbbra is 4,7 millió fő felett alakulhat – írja a minisztérium a közleményben, amit az MTI ismertet. Idén 4,5 százalékra csökkentik az államháztartási hiányt, míg jövőre 3,7 százalékra, majd 2026-ra 2,9 százalékra mérsékelik. Emellett az államadósság mértéke a 2023 végi 73,5 százalékról 2026-ra 70 százalék alá csökkenhet.

Veszélyben a kulcsfontosságú nyersanyagok, a szélsőséges időjárás nehezíti a zöld átmenetet

A nettó nulla kibocsátású energiára való átálláshoz nélkülözhetetlen kritikus ásványok több mint 70%-át veszélyezteti az éghajlatváltozás – áll a PwC kilenc fontos nyersanyagot vizsgáló, éghajlati kockázatokról szóló jelentésében.

A hőterhelés és az aszály kockázata világszerte növekszik, ezért a cégvezetőknek fel kell gyorsítaniuk cselekvési terveiket azon kritikus fontosságú áruk előállításának védelme érdekében, melyek a globális népesség és gazdaság számára kulcsfontosságúak – állapítja meg a PwC kilenc árucikket vizsgáló kutatása ([Climate risks to nine key commodities](#)).

MINDEN FORGATÓKÖNYV JELENTŐS NYERSANYAGVESZÉLYT PROGNOSTIZÁL

A réz-, kobalt- és lítiumtermelés több mint 70%-a – ezek a tiszta energiára való átállás szempontjából döntő fontosságú ásványi anyagok – jelentős vagy magasabb aszálykockázatnak lesz kitéve 2050-ig a magas kibocsátási forgatókönyv megvalósulása esetén. (Ez az arány ma még kevesebb, mint 10%.) Ugyanez érvényes az élelmiszertermelésre is: a világ rizstermelésének 90%-át (a mai 75%-hoz képest), a kukoricatermelés több mint 30%-át, a búzatermelés több mint 50%-át fenyegeti jelentős aszálykockázat 2050-ig.

Az elemzés szerint még ha a globális szén-dioxid-kibocsátás gyorsan csökkenne is (vagyis az alacsony kibocsátási forgatókönyv valósulna meg), a világ rizstermelésének 87%-a, a kobalt- és lítiumtermelés több mint 70%-a, valamint a bauxit- és vastermelés mintegy 60%-a kerül veszélybe 2050-ig.

Fontos, hogy ezeket a kockázatokat kezel-

ni lehet, és a [PwC 27. Globális Vezérigazgatói Felmérésében](#) megkérdezett vezetők 47%-a már most is arra összpontosít, hogy megvédje munkavállalóit és fizikai eszközeit az éghajlati kockázatoktól.

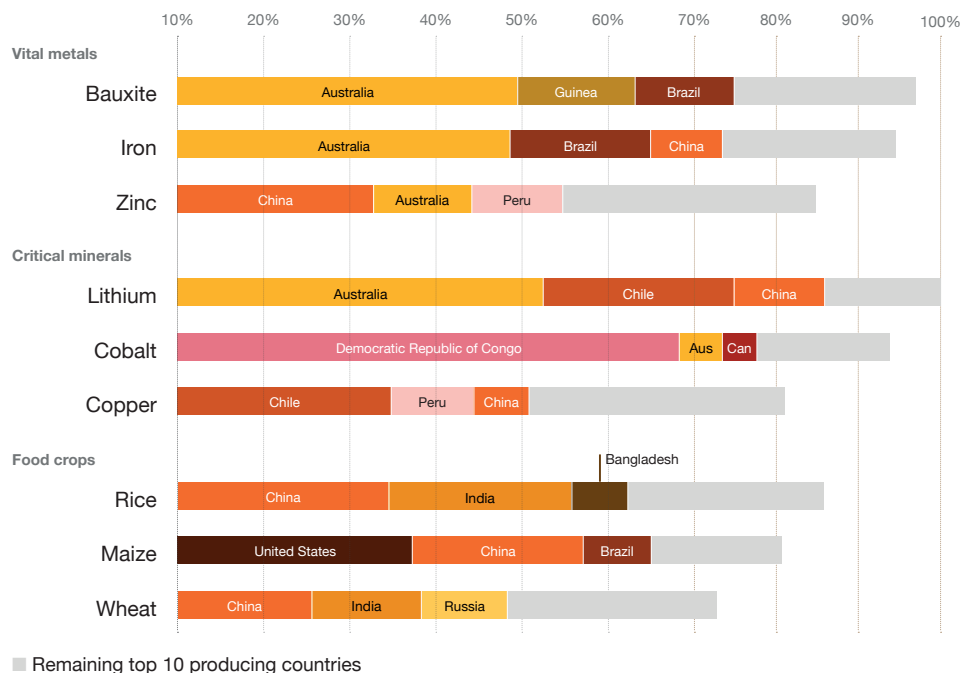
Emma Cox, a PwC UK globális klímaügyi vezetője elmondta: „Bár a vezérigazgatók tesznek lépéseket a kibocsátások csökkentése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében, többre van szükség. A vállalkozásoknak meg kell érteniük függőségeiket és hatásait, illetve együtt kell működniük a kormányzati szereplőkkel és a helyi közösségekkel, hogy átalakítsák fogyasztási és termelési szokásaikat. Ez nem csak az egyes vállalkozások további sikere, hanem a globális népesség általános egészsége és jóléte szempontjából is kulcsfontosságú.”

AZ ALAPVETŐ ÁRUCIKKEK FOKOZOTT ASZÁLY- ÉS HŐKOCKÁZATNAK VANNAK KITÉVE

A kritikus ásványok – a kobalt, a réz és a lítium – az elektronika és a tisztaenergia-technológiák szerves részét képezik, és bár ma még kevésbé veszélyeztetik ezeket a klímaváltozás negatív hatásai, de 2050-re ez az arány akár 70%-ra is emelkedhet. Ugyanakkor a kulcsfontosságú haszonnövények (búza, rizs, kukorica) már most is növekvő kockázatokkal néznek szembe a hőterhelés és az aszályok miatt. Ez a három termény együttesen az emberek által

Az egyes alapvető árucikkek termelésének eloszlása

(a globális termelésből való részesedés, 2020)

Source: CapIQ, FAO, PwC analysis

elfogyasztott kalóriamennyiség 42%-át teszi ki.

A legelterjedtebb és legsúlyosabb kockázat a rizst érinti, amelynek mintegy 90%-a jelentős vagy nagyobb hőstressz-kockázattal fog szembenézni 2050-re a magas kibocsátási forgatókönyv szerint. Jelenleg a rizs több mint 75%-át jelentős vagy nagyobb hőkockázat mellett termesztik, ami azt mutatja, hogy nem csak a kockázat szintje számít, hanem az is, hogy a termelők mennyire képesek alkalmazkodni. Az alapvető haszonnövényeknél az aszály kockázata is jelentősen növekszik. Jelenleg a kukorica és a búza mintegy 1%-a van kitéve jelentős aszálykockázatnak, de ez az arány 2050-re a magas kibocsátási forgatókönyv szerint a kukorica esetében több mint 30%-ra, a búza esetében pedig több mint 50%-ra emelkedik.

A PwC kutatása szerint a gyártásban, a közlekedésben és az infrastruktúra területén széles körben használt létfontosságú fémek, különösen a világ bauxit- és vastermelésének több mint 60%-át érinti jelentős vagy nagyobb hőstressz-kockázat 2050-re (ez az arány jelenleg 30-50%). A magas kibocsátási forgatókönyv szerint 2050-re a világ cinktermelésének 40%-a lesz kitéve jelentős vagy nagyobb aszálykockázatnak (a mostani nullához képest).

A problémát az is nehezíti, hogy mind a kilenc kritikus árucikk termelése kisszámú országban koncentrálódik, amelyek közül sokan egyre növekvő éghajlati kockázatokkal szem-

besülnek. Az említett erőforrások esetében a globális kínálat legalább 40%-a – de akár 85%-a – mindössze három országból származik.

A FENNTARTHATÓSÁG ELENGEDHETETLEN

Bár a vállalatok és vezetők egyre inkább felismerik az éghajlati zavarok hatását és lépéseket is tesznek ellene, ahhoz, hogy a globális gazdaság alkalmazkodni tudjon az éghajlati kockázatokhoz, holisztikus megközelítésre van szükség.

„Nem elég csak a vállalati ökoszisztémára koncentrálni, hanem az ellátási lánc egészében kell csökkenteni a káros hatásokat és kockázatokat, és minél inkább fokozni az ellenálló képességet, kihasználva a lehetőségeket olyan termékek, szolgáltatások vagy üzleti modellek kialakítására, amelyek segítik a vállalatokat és a közösségeket az alkalmazkodásban – hangsúlyozta dr. Szalay Rita, a PwC jogi és adótanácsadási területének vezető ESG szakértője. „E célt szolgálják a nemrégiben bevezetett szabályozási lépések is, melyek a nagyvállalatoktól elvárják ellátási láncuk feltérképezését, kockázati felmérését, rendszeres átvilágítását és a feltárt kockázatok megfelelő kezelését (mint pl. a magyar ESG-törvény és az EU nemrég elfogadott CS3D irányelve)” – hangsúlyozta a szakember.

PwC Magyarország

A JELENTÉSRŐL

A PwC jelentése – *„Kilenc kulcsfontosságú árucikk éghajlati kockázata: az emberek és a jólét védelme”* – kilenc olyan árucikket vizsgált, amelyek kulcsfontosságúak a globális gazdaság számára, valamint ezek aszálynak és hőterhelésnek való kitettségét elemezte. A kockázatokat jelentős, magas vagy rendkívüli kategóriába sorolták. A hőterhelés kockázata a „nedves” léghőmérsékletben kifejezett globális határértékek (WBGT) feletti időtartamokra vonatkozik. A WBGT a hőmérséklet és a páratartalom együttes hatását mutatja. Az aszály kockázatát a 20 éven belül bekövetkező súlyos aszályos időszakok százalékos aránya alapján kategorizálták. A kilenc árucikk előállítás szempontjából kritikus jelentőségű bányák és gazdaságok kitettségét az éghajlati összefüggő aszályhoz és hőstresszhez viszonyítva értékelték a jelenre, valamint 2035-re és 2050-re. Utóbbi esetében azt vizsgálták, hogy a kockázati kitettség hogyan változik attól függően, hogy a világ mennyire hatékonyan csökkenti a szén-dioxid-kibocsátást, és ehhez egy alacsony és egy magas kibocsátási forgatókönyvet vetettek össze. A módszertan nem terjedt ki a termelés lehetséges változásaira, illetve az alkalmazkodásra irányuló jövőbeli intézkedések előrejelzésére.

NIS2 visszaszámlálás: Június 30-ig kell az érintett vállalatoknak regisztrálniuk magukat

A NIS2 direktíva számos követelményt fogalmaz meg az EU-tagállamok kiber- és információbiztonságára vonatkozóan. Magyarországon a „2023. évi XXIII. törvény a kiberbiztonsági tanúsításról és a kiberbiztonsági felügyeletről”, azaz a „Kibertan-törvény” implementálja a direktíva rendelkezéseit, melynek értelmében az érintett vállalatoknak 2024. június 30-ig regisztrálniuk kell magukat a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZTFH) által kijelölt online felületen.

2024. június 30.

2024. október 18.

2024. december 31.

2025. december 31.

Nyilvántartásba vétel
határideje

Az NAV fejlődésének és határozott fellépéseivel a NIS2 többek között egy átfogó kiberbiztonsági kockázatkezelési és kiberincidens-kezelési keretrendszer bevezetését követeli meg azzal a céllal, hogy növelje az EU-n belüli kiberellenállás általános szintjét. Bár a végrehajtási rendelet még nem ismert, az első fontos határidő – június 30-a – közeledése szükségessé teszi az rendszer alapjainak meghatározását a hatékony felkészüléshez. Ehhez mindenekelőtt azt kell megállapítani, hogy a rendelet és a vonatkozó magyar jogszabály mennyiben lesz érvényes egy adott vállalat tevékenységére, illetve annak mely területére. Az ezekre vonatkozó kockázatok értékelése és az üzleti hatáselemzés alapján lehet aztán elkészíteni a biztonsági osztályba sorolást, majd elvégezni az eltéréselemzést.

VÁLLALATI CHECKLIST: ÖNÉRTÉKELÉS ÉS NYILVÁNTARTÁSBA VÉTEL JÚNIUS 30-IG

Fontos kiemelni, hogy nem a hatóság fogja meghatározni és értesítést küldeni az egyes vállalatoknak, hogy rájuk

vonatkozik-e a NIS2 irányelv. A szervezeteknek olyan kritériumok alapján kell önértékelést készíteniük, amelyek ágazati elemeket és méretbeli megfontolásokat egyaránt tartalmaznak. Ezekre vonatkozó részletes leírást a „2023. évi XXIII. törvény a kiberbiztonsági tanúsításról és a kiberbiztonsági felügyeletről”, azaz a „Kibertan-törvény” tartalmaz. A vállalatoknak június 30-ig kell jelezniük érintettségüket a hatóság felé.

A szervezetek képviselői – csak a cégkapuhoz jogosult személyek – az online elérhető SZTFH 420 űrlapot töltik ki, melyet a magyarorszag.hu oldalon vagy az SZTFH honlapján érhetnek el. Az elektronikus dokumentumon a 23/2023. SZTFH-rendelet szerinti adatokat kell megadni, beleértve a vállalat vezetője által kijelölt elektronikus információs rendszerek biztonságáért felelős személyt is. Ő lesz az SZTFH és a vállalat közötti kapcsolattartó, ezt fontos figyelembe venni a kitöltéskor. Továbbá a vállalatoknak bizonyos technikai adatokat (például publikus IP címek, használt domain nevek) és az elektronikus információs rendszerek üzemeltetésében részt vevő külső szervezeteket is fel kell tüntetniük.

RENDSZERÉPÍTÉS LÉPÉSRŐL-LÉPÉSRE

A kockázatokkal arányos és hatékony eredmények érdekében érdemes időben elkezdni a NIS2-re való felkészülést. „A NIS2 követelményrendszere nagyban bővíti a korábbi szabályozás hatókörét és pontosítja az elvárásokat is. Több iparágban a megfelelés újdonság lesz a vállalatok számára, az erre történő felkészülés erőforrásigényét gyakran alábecsülik” – hangsúlyozta Gyimesi Csaba, a PwC kiberbiztonsági tanácsadási csapatának igazgatója. „A regisztráció is átgondolást igényel (például a felelős személy kijelölésével), de a felkészülés egy egyszerű checklist formájában biztosan nem lesz megvalósítható. Kiemelten fontos a megfelelő hatás- és kockázatelemzés elvégzése, ami alátámasztja az információs rendszerek védelmét. Sokaknak újdonság lehet majd az incidenskezelési szabályok implementálása, vagy a beszállítói lánc kockázatainak kezelése is” – mutatott rá a szakember.

PwC Magyarország

Az EU több mint 1 milliárd euróval támogat 54 védelmi ipari kezdeményezést

Az Európai Bizottság az Európai Védelmi Alap (EFA) keretében 1,031 milliárd euró (mintegy 412,4 milliárd forint) uniós finanszírozást hagyott jóvá 54 védelmi célú kutatási és fejlesztési kezdeményezés támogatására – tájékoztatott az uniós testület május 16-án.

A kiválasztott projektek a védelmi képességek kritikus területeit érintik, köztük a kibervédelmet, a szárazföldi, légi és tengeri műveleteket, az űreszközök védelmét és a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) védelmet – idézi az MTI a közleményt.

Megvalósulásuk esetén a kezdeményezések hozzá fognak járulni az EU védelmi képességének erősítéséhez például a jobb helyzetfelismerés, a világűrhez való hozzáférés és a jövőbeli

harcocsi-technológiák biztosítása révén – emelték ki.

A projektek között van olyan, amely több mint 70 ipari szereplőt és kutatószervezetet fog össze, hogy harcocsik fejlesztésén, illetve páncélozott járművek új felfüggesztési rendszerének kialakításán dolgozzanak. Vannak olyan kezdeményezések, melyek a nagyméretű rakományok stratégiai légi szállítását célozzák a katonai missziók gyors támogatásának biztosítására. Egy másik kezdeménye-

zés 12 uniós tagállamból és Norvégiából fog össze vállalatokat a pilóta nélküli légi rendszerekkel, például drónokkal szembeni védelmi technológiák fejlesztésére – részletezték.

A finanszírozott kezdeményezésekben az EU-tagállamokból és Norvégiából összesen 581 vállalat, illetve jogi személy vesz részt. A rendelkezésre álló összegből 265 millió euró jut 30 kutatási projekt, és 766 millió euró 24 képességfejlesztési projekt finanszírozására – idézi az MTI.

Európai vizsgálatok online szolgáltatóknál

Az Európai Bizottság több vizsgálatot indított az online térben szolgáltatásokat nyújtó cégek ellen. A cél annak kiderítése, hogy megfelelnek-e a versenyjogi, vagy szolgáltatási szabályoknak.

BOOKING.COM: SZIGORÚBB VERSENYSZABÁLYOK HATÁLYA ALÁ VONTÁK

Az Európai Bizottság a szálláshely-közvetítő Booking.com-ot felvette azon digitális vállalatok listájára, amelyek méretük-nél fogva szigorúbb versenyszabályok hatálya alá tartoznak, egyúttal vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy az X közösségimédia-platform mentesülhet-e e szabályok alól – tájékoztatott a brüsszeli testület május 13-án.

Az uniós bizottság közlése szerint az online szállásfoglalási platformot üzemeltető, Hollandiában székhellyel rendelkező Booking.com a digitális piacokról szóló szabályozás (DMA) értelmében a továbbiakban úgynevezett kapuörnek számít.

A digitális piacokról szóló szabályozás szerint az „alapvető platformszolgáltatásokat” nyújtó, kapuörnek nyilvánított vállalatoknak fel kell számolniuk azokat a zárt technológiai rendszereiket, melyek a fogyasztókat egyetlen vállalat, főként saját termékei vagy szolgáltatásai használatára terelik. A szabályozás előírja, hogy a vállalatoknak lehetővé kell tenniük, hogy „ingyenesen tereljék” a felhasználókat alkalmazásboltjain kívüli ajánlatokhoz. A szabályozás célja, hogy a tartalom moderálása lehetővé tegye a tisztességes versenyt és megkönnyítse a fogyasztók számára a szolgáltatások közötti váltást.

Az MTI által közölt brüsszeli közlemény szerint a Booking.com március 1-jén benyújtott önértékelése alapján meghozott uniós döntést követően a holland vállalatnak hat hónap áll rendelkezésére, hogy eleget tegyen a szabályozásból eredő kötelezettségeknek, nagyobb választási lehetőséget kínálva a végfelhasználóknak online platformján.

Az uniós bizottság tájékoztatott arról is, hogy a benyújtott önértékelések alapján az X Ads és a TikTok Ads online hirdetési szolgáltatások nem minősülnek kapuörnek.

Közölték ugyanakkor, hogy a brüsszeli testület piaci vizsgálatot indított az X közösségimédia-hálózattal kapcsolatban a platform szabályozási státuszának további meghatározására.

A közlemény kitért arra is, hogy a kínai ByteDance tulajdonában álló TikTok online hirdetési szolgáltatása, a TikTok Ads noha teljesíti a DMA szerinti kijelölési küszöbértékeket, a platformszolgáltatás nem minősül a szabályozás szerint kapuörnek.

X KÖZÖSSÉGI PLATFORM: KÉRDÉS, HOGY MIÉRT CSÖKKENTETTE A TARTALOMMODERÁCIÓS FORRÁSOKAT

Az Európai Bizottság megkereséssel fordult az X (korábban Twitter) közösségi platformhoz, hogy megtudja, a platform miért csökkentette közel 20 százalékkal tavaly október óta a tartalommoderátorok csapatának létszámát, ami által az Európai Unión belüli nyelvi lefedettség 11 uniós nyelvről 7-re csökkent.

Az uniós végrehajtó testület további részletekre tart igényt a mesterséges intelligenciát használó eszközöknek a választási folyamatokra, az illegális tartalmak terjesztésére és az alapvető jogok védelmére gyakorolt hatásával kapcsolatos kockázatértékelésekről és kockázatcsökkentő intézkedésekről – ismerteti az MTI a közleményt.

Tavaly decemberben az Európai Bizottság eljárást indított az X ellen a tartalommoderálásra és az átláthatóságra vonatkozó európai szabályok feltételezett

megsértése miatt. Ebben az eljárásban azt kívánják vizsgálni, hogy az X megsértette-e a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályt (DSA) egyebek mellett a kockázatkezeléssel, a tartalommoderálással és a hirdetések átláthatóságával kapcsolatos területeken. A szerdán elküldött információkérés a folyamatban lévő vizsgálat újabb lépése.

Az X-nek május 17-ig kellett a bizottság rendelkezésére bocsátania a tartalom moderálására szolgáló erőforrásokkal és a generatív mesterséges intelligenciával kapcsolatban kért információkat. A testület bírságot szabhat ki az információkérésre adott téves, hiányos vagy félrevezető tájékoztatásért. A válaszcímzés elmulasztása esetén az Európai Bizottság határozattal kérheti a tájékoztatást.

FACEBOOK, INSTAGRAM: ELJÁRÁS A DIGITÁLIS SZOLGÁLTATÁSOKRÓL SZÓLÓ JOGSZABÁLY ALAPJÁN

Az Európai Bizottság hivatalos eljárást indított annak értékelésére, hogy a Facebook és az Instagram mögött álló Meta megsértette-e a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály (DSA) rendelkezéseit.

A feltételezett jogsértések a Meta megtevesztő reklámokkal és politikai tartalmakkal kapcsolatos szabályaihoz és gyakorlatához kapcsolódnak. Jogsértő lehet az is, hogy az európai parlamenti választások előtt nem áll rendelkezésre hatékony, harmadik fél által biztosított, valós idejű, a civil párbeszédet és a választások figyelemmel kísérését biztosító eszköz, mivel a Meta épp leépíti a CrowdTangle nevű, valós idejű, a különféle adatokba nyilvános betekintést nyújtó eszközt, és nem is pótolja azt mással.

A Bizottság emellett azt gyanítja, hogy az illegális tartalmak jelentésére szolgáló mechanizmus, valamint a felhasználói jogorvoslat és a belső panaszkezelés mechanizmusa nem felel meg a DSA követelményeinek, és a Meta nem nyújt kellő hozzáférést a kutatók szá-

mára a nyilvános adatokhoz. Az eljárás megindításának alapját a Meta által 2023 szeptemberében megküldött kockázateértékelési jelentés előzetes elemzése, a Meta által a Bizottság hivatalos információkéréseire adott válaszok (az [illegális tartalmakkal](#) és a dezinformációval, az

[adatokhoz való hozzáféréssel](#), a [reklámentes előfizetéssel](#) és a [generatív mesterséges intelligenciával](#) kapcsolatban), nyilvánosan elérhető jelentések és a Bizottság saját elemzése képezik – írja az EB magyarországi képviselője.

Az Európai Bizottság előre be nem jelentett versenypolitikai ellenőrzéseket végzett egy kínai vállalat európai telephelyein

Az Európai Bizottság előre be nem jelentett versenypolitikai ellenőrzéseket végzett egy kínai biztonsági berendezések gyártásával és értékesítésével foglalkozó vállalat hollandiai és lengyelországi telephelyein.

A bizottság szerint vannak „arra utaló jelek”, hogy az ellenőrzött vállalat a külföldi támogatásokról szóló rendelet értelmében olyan szubvenciókban részesülhetett, amelyek torzítják a belső piacot – olvasható a testület sajtóközleményében.

Az uniós tisztviselőket az ellenőrzések során elkísérték az uniós tagállamok nemzeti versenyhatóságainak munkatársai. Az előre be nem jelentett ellenőrzések a feltételezett torzító külföldi támogatások előzetes vizsgálatát jelentik. A vizsgálatok indítása nem jelenti azt, hogy a szóban forgó vállalat valóban a belső piacot torzító külföldi támogatásban részesült, és nem is befolyásolja a vizsgálat eredményét. Ha az Európai Bizottság elegendő bizonyítékot talál azzal kapcsolatban, hogy az adott vállalat törvénybe ütköző külföldi támogatásokat kapott, akkor egy alaposabb kivizsgálás elindítását fogja kezdeményezni – közölte a testület.

Az Európai Bizottság MTI által ismertetett sajtóközleményében nem nevezte meg a vállalatot, sem az országot, ahol a vállalat székhelye talál-

ható. Azonban a Kínai Kereskedelmi Kamara Európai Unió melletti képviselője közölte: értesült arról, hogy egy kínai vállalat lengyelországi és hollandiai irodáiban razziát tartottak, és a hatóságok lefoglalták az informatikai berendezéseket, valamint az alkalmazottak mobiltelefonjait, és hozzáférést követeltek az adatokhoz.

„Az EU intézkedései nemcsak a kínai vállalatoknak, hanem minden, az unióban üzleti tevékenységet folytató külföldi vállalatnak is negatív üzenetet küldenek. Az április 23-i előre be nem jelentett ellenőrzés aláássa a külföldi vállalatok üzleti környezetét az EU-n belül” – idézi az MTI a kínai kamara közleményét.

A 2023-ban hatályba lépett külföldi támogatásokról szóló uniós rendelet értelmében a vállalkozások kötelesek bejelenteni közbeszerzési pályázataikat az EU-ban, ha a szerződés becsült értéke meghaladja a 250 millió eurót, és ha a bejelentést megelőző három évben legalább 4 millió euró összegű külföldi pénzügyi hozzájárulásban részesültek.

Eljárás indult 20 légitársaság ellen „zöldre festés” miatt

Az Európai Bizottság és a nemzeti fogyasztóvédelmi hatóságok húsz légitársaság ellen indítottak eljárást megtévesztő „zöldre festési” gyakorlat miatt – közölte a brüsszeli testület.

A testület sajtóközleménye szerint az Európai Fogyasztóvédelmi Szervezet (BEUC) figyelmeztetését követően az európai uniós fogyasztóvédelmi hatóságokat és az Európai Bizottságot tömörítő Fogyasztóvédelmi Együttműködési Hálózat (CPC) a 20 légitársaságnak küldött levelében, „többféle, potenciálisan félrevezető zöldre festési gyakorlatot azonosított”, és felszólította őket, hogy 30 napon belül hozzák ezeket összhangba az uniós fogyasztóvédelmi joggal – írja az MTI.

A BEUC közleménye szerint az érintett légitársaságok között van a Vueling és a Volotea, az Air Baltic, az Air Dolomiti, az Air France, az Austrian Airlines, a Brussels Airlines, az Eurowings, a Finnair, a KLM, a Lufthansa, a Norwegian, a Ryanair, a SAS, a SWISS, a TAP és a Wizz Air.

Az EU szerint a légitársaságoknak meg kell

magyarázniuk, hogy azok az állítások, miszerint a járat által okozott szén-dioxid-kibocsátás klímaprojektek vagy fenntartható üzemanyagok használata révén ellensúlyozható, mennyiben támasztható alá tudományos érvekkel.

A hatóságok szerint az azonosított gyakorlatok megtévesztő állításoknak tekinthetők, amelyeket tilt a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló uniós irányelv is. A légitársaságok a maguk részéről még nem tisztázták, hogy az ilyen állítások megalapozott tudományos bizonyítékokon alapulnak-e.

„Ha felelős fogyasztókat akarunk, akkor pontos tájékoztatást kell nyújtanunk számukra. Pontos és tudományos válaszokat érdemelnek, nem pedig homályos vagy hamis állításokat” – szögezte le Vera Jourova, az értékekért és az átláthatóságért felelős uniós biztos az MTI által idézett nyilatkozatban.

A világűr meghódítása – új konfliktusok az égben

Izgalmas, vitára ingerlő, ámde nagyon aktuális témával foglalkozik e könyv. „Új űrverseny kezdődött. A zsákmány a győzteseké. Minden eddiginél inkább kiterjesztjük a Föld földrajzát a világűrre: nemzetállamainkat, vállalatunkat, történelmünket, politikánkat és konfliktusainkat az égbe emeljük.” Tim Marshall a tőle megszokott, nagyon alapos és körültekintő elemzéssel sorakoztatja fel az e jövőt formáló tényezőket és szereplőket, a most végbemelő törekvéseiket, s azok földi hatásait – olvasható a könyvben.

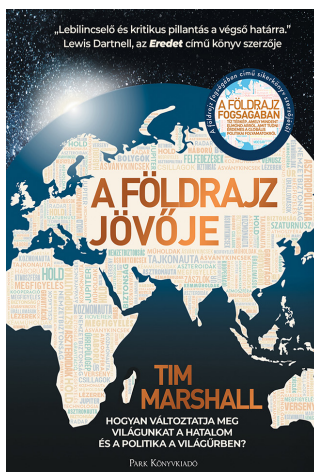
Ez viszont forradalmasíthatja életünket itt, a Földön. Most lesz ehhez technikánk. Más kérdés, hogy – ahogy Tim Marshall is írja – egyes országok és óriásvállalatok tevékenységeinek 'földrajzát' terjesztjük ki, és mindig csak az erősekét.

„A világűr már eddig is sok változást hozott mindennapjainkban. Központi szerepe van a kommunikációban, a közgazdaságtanban és a katonai stratégiában, és egyre fontosabb a nemzetközi kapcsolatokban. Emellett éppen napjainkban válik az intenzív emberi versengés legújabb színterévé. Egy ideje gyűlnek az arra utaló jelek, hogy a huszonegyedik század meghatározó geopolitikai története a világűrben íródik. Mindezek egy kibontakozó nagyobb történet részei.

A történet megértéséhez hasznos, ha a világűrt földrajzi helynek tekintjük. Az elmúlt néhány évtizedben az emberiség közös tulajdonának tekintették – egyetlen állam sem zsákmányolhatta ki vagy tarthatott rá igényt saját birtokaként. Ez az elképzelés azonban súlyosan idejétmúlttá vált. A Föld országai mind arra töreksenek, hogy amit csak lehet, a saját javukra hasznosítsanak.” Marshall erről is részletesen ír, s megmutatja, hogy a „rablóversenybe” már beszálltak az új órásvállalatok is.

Őt már ismerjük. Marshall korábbi könyvéről, A földrajz hatalma – Tíz térkép, amely rávilágít világunk jövőjére (PARK Könyvkiadó, 2023.) címűről a Magyar Gyáripár 2023. októberi számában már szóltunk.

Mostani könyve is kedvező fogadtatást, méltatást kapott. Itt Lawrence Freedman, a King's College London hadtudományok emeritus professzora a New Statesmannek írt igen alapos recenziójából idézünk: „Marshall jól írja le új

Tim Marshall:

A FÖLDRAJZ JÖVŐJE

Hogyan változtatja meg világunkat a hatalom és a politika a világűrben?

Park Könyvkiadó, 2024

könyvében a mai helyzet összetettségét. Most a mennyek felé fordítja tekintetét, és figyelmeztet, hogy a pillanatnyi geopolitikai versengések miként alakítják az új űrversenyt.

Marshall lebilincselő író, igen jó mind a tudomány, mind a politika magyarázatában, s a tények előadásában. Szemlélteti, milyen forgalmassá vált az űr, s az ebben érintett országok sorát. Úgy érvel, hogy csak kevesük képes a nagy stratégiai zsákmányra menni. A nagy verseny az USA és Kína közt folyik – a későn jövő most energikus és becsvágyó résztvevő. (Oroszországról egy fejezet szól „Leszálló ágbán” címmel, talán kissé elhamarkodottan – OP)

Marshall kiáll a kooperatív megközelítés újra-élesztése mellett. Nem csak azért, mert az űrtevékenységeket szabályzó egyezmények megújítást igényelnek, szintűgy mert nagy kihívások előtt állunk, amelyekhez együttes cselekvések kellenek.” (Marshall józan ésszerűséget feltételez a nemzetközi kapcsolatokban, ám mennyi alapot ad erre a múlt és a jelen? – OP)

Ehhez kötődik a könyv egyik fő mondandója: „A világűrhez űrtörvényekre van szükség. Ezeket nem könnyű létrehozni. Még a Földön is elég nehézkes megalkotni, pedig itt világosabbak a határok, és vannak ismert precedensek. Ráadásul a nagyhatalmaknak a világűrben nem áll érdekükben feladni előnyüket. (A Földön sem. Annál inkább, hogy ha tehetik, lerombolják mások előnyét. – OP)

Zárszóként: „Éleslátással és nagyon szellemesen van megírva, alapvető értékelés hatalomról, politikáról és az emberiség jövőjéről az Egyesült Királyság legnépszerűbb geopolitikai szakírójától – Daily Telegraph”

Dr. Osman Péter

Kik, vagy mik irányítják a világot?

„A könyv teljesen új látásmóddal mutatja meg, hogy az ember olyan kihívások előtt áll a 21. században, amilyenekkel még soha nem kellett szembenéznie: a MI megjelenésével drasztikusan bővült azoknak a mesterségesen létrehozott, létfontosságú hatalmaknak – államoknak és nagyvállalatoknak – a köre, amelyekre az emberiség eddig is átruházta élete irányításának és felelősségének jogát” – írja a Corvina az ajánlóban.

Radikálisan új nézőpontból értelmezi az elmúlt mintegy fél évezred globális történelmét. Páratlan tisztánlátással megérteti velünk, hogy jövőnket, gyermekeink és unokáink sorsát az államok, a nagyvállalatok és a gondolkodó gépek egymás közötti hatalmi harca vagy békés kiegyezése dönti el.”

Runcimanról: „A University of Cambridge Politika és Nemzetközi Tudományok Intézete professzora, 2014–18 között vezetője. 2018-tól a British Academy, 2021-től a Royal Society of Literature teljes jogú tagja” – idézet az egyetem honlapjáról, amely nyolc könyvét sorolja fel.

A könyv kedvező fogadtatásából talán a Goodreads ragadja meg legjobban mondanója velejét: „Runciman szerint valójában már 300 éve a MI változataival élünk együtt, mert az államok és a nagyvállalatok maguk is robotok. E könyvében mai helyzetünket ezeknek a 'mesterséges cselekvőknek' a történetével magyarázza, amelyeket arra alkottunk, hogy megszabadítsanak emberi voltunk korlátaitól – s megmutatja, hogy eddigi történetünk ilyen radikálisan új szemlélete mit jelent közös jövőnket illetően. Világosan és átütő lendülettel, a könyv ragyogóan eredeti történetét mutatja meg az utóbbi három évszázadnak, s újfajta megértéséhez segít az előttünk álló óriási kihívásoknak.”

Ízelítő a könyvből: „Az MI-forradalomnak hatalmas előnyei lehetnek. Leglelkesebb szurkolói olyanokat ígérnek, amik még a közelmúltban is képtelenségnek tünnek – s ha valószínűtlennek hangzanak is, a fejlődés jelenlegi ütemének fényében ki merné állítani, hogy tévednek?

Ugyanakkor a leselkedő hátrányokat sem nehéz elképzelni, köztük a katasztrófa nagyon

David Runciman:

ÁTADÁS

Hogyan engedjük át az irányítást államoknak, vállalatoknak és a mesterséges intelligenciának

Corvina, 2024

is valós veszélyét. Mindig van esélye, hogy az általunk épített intelligens rendszerek felett elveszítjük az uralmat. Ha sokkal okosabbak lesznek nálunk, hajlandóak lesznek még a mi érdekünkben eljárni? Azért építettük őket, hogy új távlatokat nyissanak a számunkra, de ha nem tudjuk őket leláncolni emberközpontú látásmódunkhoz, akkor talán elérkeztünk a mi történetünk végéhez.

Ebben a könyvben megkísérlem körüljárni ezeket a lehetséges jövőképeket, jókat és rosszakat egyaránt. Bár jelenlegi helyzetünk újnak tűnik, immár évszázadok óta építjük saját magunk mesterséges változatait, amelyek emberfeletti tulajdonságaik segítségével arra hivatottak, hogy megmentsenek minket nagyon is emberi korlátjainktól. De az eszközök nagy ereje miatt nem vehetjük biztosra, hogy meg tudjuk tartani fölöttük az uralmat. Lehet, hogy saját nemezisünket alkottuk meg. E fura teremtményeket úgy hívják, hogy államok és vállalatok. A mai világ tele van velük. Sőt, a modern világot ők hozták létre, de előbb nekünk kellett megalkotnunk őket.”

És itt a kardinális kérdés, amely szorosan kötődik az egész mondanóhoz: valóban mi alkottuk az államokat, a vállalatokat, vagy a társadalmakban és gazdaságokban működő erők termékei azok? A mindinkább technológia-alapú jövőben kik vagy mik lesznek a világ urai? Emberi döntések lesznek e, amelyek mentén azok a MI-t használják, vele 'szövetkeznek', vagy ez az országok és vállalatok működéséből következik? Emberek irányítják azokat, vagy azok az embereket? Hol lesz az emberiség helye e szimbiózisban? Felettből izgalmas, mit mond erről e könyv.

Dr. Osman Péter